

6

Ongewijzigd laten van het verplicht eigen risico

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Het ongewijzigd laten van het verplicht eigen risico voor de zorgverzekering voor het jaar 2018 (34792)**.

(Zie wetgevingsoverleg van 25 september 2017.)

De voorzitter:

Aan de orde is het wetsvoorstel inzake het ongewijzigd laten van het verplicht eigen risico voor de zorgverzekering van het jaar 2018 (34792). Ik heet de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van harte welkom.

We hebben een lijst van tien sprekers. Tenminste, zo staat het op de lijst. Ik geef mee: wie niet spreekt, mag niet interrumperen. Dan is dat ook helder. Ik geef de heer Arno Rutte namens de VVD als eerste spreker het woord.

De algemene beraadslaging wordt geopend.

De heer Arno Rutte (VVD):

Voorzitter. Gisteren, in een apart overleg, hebben we eigenlijk uitgebreid over het voorliggende spoedwetsvoorstel gesproken. De heer Nijboer van de Partij van de Arbeid gaf aan dat hij toch behoefte had om hier vandaag nog plenair van gedachten te wisselen. Hij gaf daarbij specifiek aan dat hij zich ervan wilde verzekeren dat de partijen die nu aan het formeren zijn, echt heel goed naar de voorliggende amendementen zouden kijken. We hebben allemaal onze fractievergaderingen gehad. Ik spreek vandaag mede namens de fracties van CDA, D66 en ChristenUnie, misschien ook wel een unicum. We hebben ook met elkaar nog een vergelijk gehad over de vraag wat we vinden van de amendementen.

Er ligt een amendement voor om structureel de koppeling tussen de hoogte van het eigen risico en de premie los te laten, en dus eigenlijk het eigen risico te bevriezen. Gezien het spoedeisende karakter van deze wetgeving kiezen wij ervoor om daar nu niet voor te kiezen.

Er ligt ook een amendement voor om niet te kiezen voor een premieverhoging als manier om dit te financieren, maar om ervoor te kiezen om een en ander in de belastingen te laten lopen. Dat is eigenlijk een fundamentele wijziging van het stelsel. Zelfs als het om een klein bedrag gaat, kan dat uiteindelijk leiden tot staatssteun, zoals de minister gisteren zei. Ook dat amendement zullen wij niet steunen.

Tot slot ligt er een amendement voor om niet te komen tot een bevrozing van het eigen risico, maar tot een verlaging daarvan. Dat is begrijpelijk vanuit het perspectief van de indiener van het amendement, maar wij vinden ook dat een heel fundamentele en ingrijpende maatregel. Dat kunnen we niet in deze spoedprocedure doen. Dat zou niet zorgvuldig zijn.

Voorzitter, daar zou ik het bij willen laten.

Mevrouw Marijnissen (SP):

De heer Rutte gaat snel door de drie amendementen heen. Terwijl hij zegt dat er serieus naar is gekeken, wordt het toch drie keer een "nee" als ik het zo hoor. Mijn vraag gaat over het eerste amendement dat hij behandelde, dat gaat over de automatische koppeling. U zegt: dat zien wij niet zitten. Maar dat betekent dus feitelijk dat u nu ook toegeeft dat er nu eenmalig ingegrepen wordt, waardoor het eigen risico niet verlaagd wordt, maar bevroren, en dat er de komende periode dus niks meer gebeurt omdat u die koppeling in stand houdt. Dat zegt u dus hiermee.

De heer Arno Rutte (VVD):

Nee. Over wat er in de komende periode wel of niet gaat gebeuren, maken we afspraken in een regeerakkoord, waarvan ik ook echt hoop dat het snel klaar is, zodat we daarover fundamenteel van gedachten kunnen wisselen. Als daar structurele maatregelen in staan, zullen we daar in een ordentelijk debat goed voorbereid met elkaar over van gedachten wisselen. Als het over de komende jaren gaat, hebben we daar dan echt de tijd voor om het tijdig te doen in plaats van in een spoedprocedure. We kunnen het dan goed wikken en wegen en kijken naar alle consequenties daarvan. Dat is ook de reden waarom we nu zeggen: nu niet structureel, maar in ieder geval wel volgend jaar. Wat daarna komt, zult u wat ons betreft spoedig weten. We zullen daarover van gedachten wisselen in een debat.

Mevrouw Marijnissen (SP):

Dat bevreemdt mij toch wel, want er ligt vandaag een amendement voor en er ligt vandaag ook gewoon een wet voor waarover wij spreken. Die behandeling moet inderdaad met stoom en kokend water plaatsvinden, maar we hebben er gisteravond uitgebreid over gesproken dat u dit ons onmogelijk kunt aanrekenen. We hebben afgelopen weken en maanden hier heel vaak over gesproken en er heel vaak op aangedrongen om dit eerder te doen. Jullie waren degenen die zeiden dat dit niet hoefde. Wij staan hier nu een serieuze wet en een heel serieus amendement te behandelen. Dat amendement zegt: laat die koppeling los. Want het voorstel dat de formerende partijen nu doen, pakt uiteindelijk voor de mensen niet zo positief uit als het lijkt. Het betekent namelijk dat het de komende jaren gewoon door gaat stijgen. Dus, wat is het nou, meneer Rutte? Wilt u nou fundamenteel iets regelen? Want het woord "fundamenteel" viel gisteren: "We gaan het fundamenteel voor de mensen verbeteren." Of is dit nou een mooi feestje voor de bühne geweest om uw gezicht te redden en zegt u eigenlijk: ja, we gaan de komende jaren gewoon door met de stijging?

De heer Arno Rutte (VVD):

Ik verwijt mevrouw Marijnissen absoluut niet dat we nu in een spoedeisende procedure terecht zijn gekomen. Dat heeft helaas wel bepaalde consequenties, namelijk dat we hier staan met elkaar. Ik denk overigens dat we, als we twee weken geleden het een en ander hadden willen regelen, ook in een zeer spoedeisende procedure terecht waren gekomen die ook wellicht voor komend jaar nog geen structurele stappen toeliet. We nemen vandaag een beslissing over wat we voor volgend jaar gaan doen. Dat hoeft helemaal niet te betekenen dat we daarna niks doen. Maar we zullen echt even het regeerakkoord moeten afwachten. Dat voelt misschien onbevredigend, maar we krijgen alle

tijd en alle mogelijkheden om daarover met elkaar van gedachten te wisselen, ook over wat daar wel of niet in zal staan.

De heer **Kuzu** (DENK):

De afgelopen weken hebben we hier uitgebreide discussies over gehad. Vandaag miste ik eigenlijk één argument van de VVD dat in de afgelopen tijd wel dikwijls is gebruikt: het aspect van de kosten. Het argument van de kosten is de afgelopen tijd heel vaak gebruikt om mensen bang te maken, want als het eigen risico gelijk blijft of daalt, dan moeten de premies omhoog. Vandaag werd echter wel bekend dat zorgverzekeraar DSW de premie en het eigen risico doet dalen. Is het niet politieke bangmakerij geweest van de VVD om de afgelopen tijd zo hoog van toren te blazen over de kosten?

De heer **Arno Rutte** (VVD):

Bijzonder betoog van de heer Kuzu. Kijk, dat er verzekeraars zijn die ook voor een groot deel zelfstandig en in vrijheid hun premie en eigen risico mogen vaststellen, is iets waar in ieder geval de VVD heel blij mee is. DSW maakt nu een premie bekend die zelfs lager is, met een lager eigen risico. Ik ben heel benieuwd wat andere verzekeraars gaan doen. Maar met die keuze van DSW kunnen we met elkaar alleen maar blij zijn. Dat is alleen wat anders dan wat de prognoses zijn vanuit het ministerie van wat er te verwachten is. Op basis van die prognoses komen we tot premie en eigen risico. Die kan ik niet mooier maken dan ze zijn op dit moment.

De heer **Kuzu** (DENK):

Natuurlijk is iedereen in het land blij dat de premie en het eigen risico in ieder geval bij DSW dalen, maar mij gaat het om het puntje van de politieke bangmakerij. Want door de VVD werd het argument gebruikt dat de kosten zullen gaan stijgen. Dat zegt inderdaad ook wat over de modellen. Ik zou de heer Rutte dan ook willen vragen wat dit zegt over de modellen die worden gehanteerd bij VWS.

De heer **Arno Rutte** (VVD):

Dat is een heel ander debat. Daar hebben we ook weleens over gedebatteerd. Vorig jaar had VWS de premie achteraf gezien iets te laag ingeschat. Toen waren hier allemaal mensen boos. Misschien is de premie nu wel iets te hoog ingeschat. Dat moet nog maar blijken, want alle andere verzekeraars zullen ook hun premies bekend moeten maken. Dat is kennelijk ook weer niet goed. We gaan het zien. Laten we dat gewoon afwachten. Ik denk dat VWS modellen hanteert om de zorgkosten op z'n minst trendmatig te prognosticeren. Het moet daar bij de begroting ook een vooruitzicht op geven. Zo werken die modellen. Als er meevallers zijn, is dat altijd hartstikke mooi. Vooralsnog moeten we toch echt uitgaan van de prognoses die in de begroting staan.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Het is op zichzelf al opmerkelijk dat de VVD hier ook namens ChristenUnie, CDA en D66 spreekt over het eigen risico. Ik moet zeggen: ik laat me ook weleens vertegenwoordigen door GroenLinks, maar of de kiezers zich met betrekking

tot het eigen risico net zo goed vertegenwoordigd voelen door de heer Rutte is voor hun rekening. Maar dat terzijde, voorzitter. Waarom ligt er niet een gehele deal voor over het eigen risico voor de komende kabinetsperiode? Waarom gaat het alleen maar over indexatie voor volgend jaar, op zo'n rommelige manier met een spoedwet geregeld? Dit onderdeel van het regeerakkoord had zo langzamerhand toch wel uitonderhandeld kunnen zijn?

De heer **Arno Rutte** (VVD):

Wat betreft het eerste punt dat de heer Nijboer aanraakt: de partijen hebben allemaal hun eigen positie ingenomen. Vandaag is de plenaire afronding. Ik kies ervoor om heel serieus in te gaan op onder andere het amendement dat de heer Nijboer heeft gesteund. Daar heeft hij om gevraagd. Ik vind het ook van belang. Ik noem dit namens alle partijen, ook omdat we iets van snelheid nodig hebben. Dat weet de heer Nijboer ook.

Voor de rest wil ik ook heel graag een structurele oplossing. Als het aan mij lag, waren de onderhandelingen gisteren al afgerond. Maar het is best lastig en alles hangt met elkaar samen. We zullen uiteindelijk tot een afronding komen, ongetwijfeld inclusief de structurele maatregelen waar de heer Nijboer om vraagt. Ik had ze veel liever vandaag gehad dan over twee weken, maar het is niet anders.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Maar dat het eigen risico voor 1 oktober geregeld moest worden, was toch allang bekend? Sterker nog, de minister zei: het wordt een beetje een rommeltje als we het voor 1 oktober moeten doen, maar als u het echt wil, dan kan het. We zitten nu in het rommeltje. We hebben hier voor de zomer uitgebreid over gewisseld en debat op debat gevoerd. Als de VVD niet de veer wou laten om die hele principiële discussie over het eigen risico te voeren, had u toch in ieder geval gedurende de kabinetsperiode geen indexering kunnen toepassen? Dat had toch prima gekund? Nu maakt u mensen toch blij met een dode mus? Alleen volgend jaar wordt het eigen risico niet verhoogd. Daarna gaat het gewoon weer omhoog. Dat is toch geen ordentelijke wetgeving?

De heer **Arno Rutte** (VVD):

We zitten in een spoedprocedure. "Ordentelijk" betekent dan dat we doen wat we op dit moment fatsoenlijk kunnen doen op een manier die goed uitvoerbaar is, binnen de kaders die er zijn en met niet al te grote stappen. Dat zegt vooralsnog niets over wat we daarna gaan doen. Dat wordt bekend, maar dat duurt gewoon nog even. Ik snap het ongemak van de heer Nijboer. Ik voel het ook. Maar het is even niet anders.

Mevrouw **Ellemeet** (GroenLinks):

De vier formerende partijen hebben op het laatste nippertje besloten om toch iets aan het eigen risico te doen. Ze willen het gelijk houden. Laten we ervan uitgaan dat dat besluit voortkomt uit de zorgen die ook bij GroenLinks leven, namelijk dat een op de vijf Nederlanders de zorgkosten nu niet kan betalen en zorg uit de weg gaat, zorg mijdt, vanwege die kosten. Nu blijkt dat het voorstel betekent dat de premie stijgt met €10. Voor heel veel mensen gaan de

zorgkosten dus niet naar beneden. Nu ligt er een voorstel voor, een amendement, om die stijging van de premie te compenseren, inderdaad door middel van een rijksbijdrage. De inkomsten uit de belastingen worden voor een deel door bedrijven geleverd. Ook hebben we een progressief belastingstelsel, waarin rijke mensen meer bijdragen. Als wij het via de belastingen regelen en compenseren, komt de rekening dus veel minder te liggen bij de mensen die nu zo worstelen met de zorgkosten. Mijn vraag aan de heer Rutte is: als we nu toch ingrijpen in het eigen risico, waarom kiest hij er dan niet voor om ook te voorkomen dat de kosten uiteindelijk weer bij die mensen terechtkomen?

De heer Arno Rutte (VVD):

Op zich is dit een relevant thema waarover we hier uitgebreid kunnen debatteren. Ik doe dat nu niet, want we hebben er gisteren ook uitgebreid over van gedachten gewisseld. Ik wil het nu laten bij de belangrijkste reden waarom we hier sowieso niet in mee kunnen gaan. We moeten in een spoedwet niet zo'n fundamentele verandering introduceren in de wijze waarop we onze zorg financieren. Dat is slordig. Dat is niet goed onderbouwd. Sterker nog, de minister gaf gisteren zelfs aan dat je zelfs in de wereld van de staatssteun terecht kunt komen als je die weg op gaat. Dat lijkt heel klein, maar dat is groot. Daar leent deze spoedwet zich gewoon niet voor. Dan hadden we meer tijd moeten hebben, meer dan twee of drie weken.

De voorzitter:

Mevrouw Ellemeet, tot slot.

Mevrouw Ellemeet (GroenLinks):

Dan rest mij te zeggen dat het mij heel erg spijt dat de formerende partijen de situatie hebben laten ontstaan dat we nu met spoed deze wet moeten behandelen. Dat laat ook niet onverlet dat wij de verantwoordelijkheid hebben om te voorkomen dat mensen alsnog worstelen met de zorgkosten. Wij kunnen nu het verschil maken. Wij kunnen nu een amendement aannemen waarmee we voorkomen dat de premie extra stijgt en waarmee we voorkomen dat een op de vijf Nederlanders de zorg niet kan betalen.

De voorzitter:

Dat was eigenlijk een statement.

De heer Arno Rutte (VVD):

Ik vind dat we ook verantwoordelijkheid dragen voor ordentelijke wetgeving. Dit is een wet die met stoom en kokend water is gemaakt. Overigens veel complimenten aan de ambtenaren die dat voor elkaar hebben gebokst met mekaar in zo'n korte periode. Het gaat gewoon echt niet aan om zulke fundamentele wijzigingen in de financiering van de zorg aan te brengen. Als je dat wilt, zul je daarover langdurig van gedachten moeten wisselen en echt de tijd moeten nemen. Dan moet je echt heel goed onderbouwd naar de consequenties kijken. Dat had echt niet in drie weken tijd gekund.

De voorzitter:

Mevrouw Marijnissen, u bent net geweest. Ik ga niet opnieuw een rondje houden. U knikt van wel, maar dat is echt niet de bedoeling. Wat gaat u dan wel doen?

Mevrouw Marijnissen (SP):

Ik heb een vraag aan CDA en ChristenUnie.

De voorzitter:

Die doen niet mee aan het debat.

Mevrouw Marijnissen (SP):

De heer Rutte zegt dat hij ook spreekt namens CDA en ChristenUnie, dus dan richt ik mijn vraag maar aan hem. Het verschil is namelijk dat de heer Rutte op de amendementen ingaat. Een van de amendementen is die over €100 eraf. De heer Rutte heeft dat niet in zijn verkiezingsprogramma staan en CDA en ChristenUnie wel. Nou is de actualiteit van vandaag dat er een zorgverzekeraar is die het eigen risico gaat bevroeren. Mijn vraag aan CDA en ChristenUnie is wat zij daarvan vinden.

De voorzitter:

Maar zij doen niet mee aan dit debat. De heer Rutte spreekt namens hen.

Mevrouw Marijnissen (SP):

Ik mag die vraag toch hopelijk wel stellen? Als zij geen antwoord willen geven, dan niet, maar ik wil hen daar wel graag toe uitnodigen, want ik ben daar wel benieuwd naar.

De heer Arno Rutte (VVD):

Dat kan. Ik heb daarnet gezegd dat het fijn is dat we in dit land verschillende verzekeraars hebben die de vrijheid hebben om hun eigen premie en hun eigen risico te bepalen, zeker als dat een keer laag uitpakt. Het is niet wat mevrouw Marijnissen wil, want het is haar een gruwel dat een zelfstandig bedrijf zomaar een lage premie en een laag eigen risico afgeeft, maar misschien wordt er wel mee bereikt wat zij mooi vindt. Volgens mij moeten we daar allemaal een beetje blij mee zijn.

Mevrouw Sazias (50PLUS):

Ik hoor meneer Rutte zeggen dat hij vindt dat alles wel op een ordentelijke manier gedaan moet worden. Maar hij meent toch niet echt dat dit proces met stoom en kokend water een ordentelijk proces is geweest?

De heer Arno Rutte (VVD):

Nee, daar heeft mevrouw Sazias gelijk in. De formerende partijen zijn pas heel laat tot een afweging gekomen. Daarom zitten we nu ook in deze spoedprocedure. Dat verdient gewoon niet de schoonheidsprijs. Daar heeft mevrouw Sazias gelijk in. We zitten er wel mee en daarom probeer ik dit op een nette manier af te ronden. Dat is wel van belang, want we moeten niet met een rommeltje eindigen.

Mevrouw **Sazias** (50PLUS):

Wat ons betreft is een nette manier ook een volledige manier, want met deze maatregel schieten we volgens mij helemaal niets op.

De heer **Arno Rutte** (VVD):

Daar neem ik kennis van.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Dan ga ik nu naar de heer Nijboer namens de PvdA.

De heer **Nijboer** (PvdA):

Voorzitter. Het is zeer uitzonderlijk dat er spoedwetgeving door beide Kamers wordt behandeld, zeker als dat in een of twee dagen tijd gebeurt. De laatste keer dat dit gebeurde, was in 1914 en toen ging het wel ergens om. Mevrouw Keijzer zei gisteren dat het maar één wetje was, maar het waren tien wetten, waaronder de verlenging van de dienstplicht en alles wat daarmee samenhangt. Dat noopt het parlement om heel precies, ondanks de heel korte tijd, naar de wetgeving te kijken, ook als het via de informateur richting de minister volgens een niet zo gebruikelijk proces gebeurt. Het is lastig in een demissionaire periode. Maar we maken hier wel wetgeving met z'n allen.

De oppositie, met 74 zetels verenigd, heeft 3 amendementen gemaakt in het weekend. De wet was er toen nog niet, maar we hadden natuurlijk kunnen lezen waaruit de wet ongeveer ging bestaan. Die amendementen moesten allemaal nog ongeveer vier keer worden aangepast omdat ze technisch niet voldeden omdat we de wet pas om 13.00 uur kregen. We hebben dus drie serieuze amendementen op de voorstellen van het demissionaire kabinet ingediend. Dat waren geen gekke voorstellen, want de noodwetprocedure bevat natuurlijk eigenlijk net niks. Ik noemde het gisteren een geschuif met dubbeljjes en dat is wat het is. Een voorziene verhoging gaat niet door, dus het eigen risico blijft gewoon gelijk, en daar staat een premieverhoging van €10 tegenover. Dat is dan het antwoord van de formerende partijen op solidair zijn van gezond met ziek en daar moeten wij blij mee zijn. Nou, op zichzelf is de PvdA tegen een verhoging van het eigen risico, maar blij kun je hier toch moeilijk mee zijn. Als je ziet wat de reële zorgen zijn van mensen die chronisch ziek zijn en die hun eigen risico niet kunnen betalen, is dit geen serieus antwoord.

Het is niet gek dat als de oppositie in deze Kamer al voor de zomer keer op keer — ik heb gisteren data genoemd — moties indient waarin staat dat dit echt moet gebeuren, dat dit voor 1 oktober aan de hand is en dat daar goede wetgeving voor nodig is, wij dan aandringen op een fatsoenlijke deugdelijke wet. Wij hebben geprobeerd die voor te stellen op drie punten, drie inhoudelijke punten.

Eén is de financiering. Dus geen premieverhoging, maar doe het uit de rijksbijdrage. De onderschrijding in het zorgkader geeft daar ook ruimte voor.

Twee is iets wat mensen echt merken: €100 verlaging van het eigen risico. Verder was best te bespreken, zeker wat de PvdA betreft, om dat in termijnen te doen of om een

eerste stap te zetten als die €100 een te grote stap was voor formerende partijen. Ik heb vanochtend nog contact gezocht of dat misschien tot de mogelijkheden behoort, maar wel verlagen, niet gelijk houden. Wat schieten mensen daar nu mee op?

Het derde is om het niet voor één jaar te regelen. Wat is dat nou: voor één jaar? En dan tegen de mensen zeggen dat het volgend jaar weer stijgt en dat het uiteindelijk naar €480 aan het einde van de kabinetsperiode gaat. Zo'n wet dien je toch eigenlijk niet in, zeker niet als je er zo veel spoed bij doet?

Voorzitter. De heer Rutte heeft net namens alle vier formerende partijen het woord gevoerd voor de inhoudelijke behandeling van onze amendementen. Ik heb veel debatten in de Kamer meegemaakt en ook veel amendements- en motiebehandelingen, maar zo kort en krachtig als deze van tafel werden geveegd, heb ik zelden meegemaakt. Terwijl dit serieuze voorstellen zijn op een wet van formerende partijen. Hij verdient volgens de heer Rutte de schoonheidsprijs niet. Dit betekent dat het eigenlijk nergens op lijkt, want zij waren er niet op tijd uit. Dan zo met mensen die toch ook ... Het zijn geen gekke voorstellen.

Ik heb gisteren heel goed naar het debat geluisterd. Ik wil nog even op die drie punten ingaan, voorzitter. Ik heb de minister horen zeggen dat zij die indexatie voor één jaar niet principieel vindt, maar structureel vindt zij het wel principieel. Dat is echt een grens die zij niet over wil. Zou het niet tot de mogelijkheden behoren om het gedurende de kabinetsperiode te doen? Waarom maar voor één jaar en niet voor de komende vier jaar die zekerheid geven? Ik hoorde mevrouw Dijkstra daar gisteren in het debat ook openheid toe geven. En een verlaging van het eigen risico, zeg ik in de richting van de ChristenUnie van mevrouw Dik-Faber. Zij zei: wij zetten nu een eerste stap. Maar waarom eigenlijk niet met de wet die daarover gaat? Het is een aparte wetsbehandeling; wij spreken er nu in de derde termijn over. Waarom dan ook niet regelen dat dat gebeurt? Of had er in ieder geval voor gezorgd dat het goed en ordentelijk voorlag.

Voorzitter. De PvdA-fractie zal niet uit balorigheid tegen een wet stemmen. Wij zijn eigenlijk gewoon voorstander, in ieder geval van het niet verhogen van het eigen risico. Dat zullen wij dus ook niet doen. Wij hebben wel grote kritiek geuit en wij hebben nog steeds grote kritiek op het proces, op de bejegening en de houding richting de oppositie. Had een ordentelijk wetsproces georganiseerd, dat had echt gekund. Men had dit van mijlenver kunnen zien aankomen. Formateur Tjeenk Willink zei niet voor niets: u heeft een brede meerderheid in de Staten-Generaal nodig als u met 76 zetels dit land wilt regeren. Er liggen serieuze voorstellen en die zijn eigenlijk zonder echte inhoudelijke argumentatie afgewimpeld. Ik heb gisteren echt een beroep gedaan om dit in de fracties te bespreken en nader tot ons te komen. Ik heb vanochtend nog een belronde gedaan omdat wij misschien wat moesten aanpassen aan de amendementen. Zo gaat dat normaal gesproken. Je dient misschien niet direct het goede in, misschien moet de termijn korter, het bedrag lager, maar dat is allemaal onbespreekbaar. Dit is geen recept om met 76 zetels de eindstreep te halen.

Maar het belangrijkste is de inhoud. Het zet geen zoden aan de dijk. Wat moeten mensen hier nou mee? Geen verhoging

van €15; een premieverhoging van €10 en dat is het dan. Dat is toch geen antwoord op de reële zorgen van mensen die chronisch ziek zijn, die hun doktersrekening niet kunnen betalen? Dus ik spreek tot slot de hoop uit dat zo'n debat ertoe doet en dat formerende partijen op één van de drie amendementen, misschien ook nog aangepast — het kan nog — toch nog een beweging willen maken richting de oppositie om die wet in ieder geval een stukje beter te maken dan die nu is.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan ga ik nu naar mevrouw Marijnissen namens de SP.

□

Mevrouw Marijnissen (SP):

Dank u wel, voorzitter. Wat de SP betreft is dit in ieder geval een valse start van een kabinet in wording. We hebben uitgebreid gesproken over de problemen die mensen ervaren rondom het eigen risico. We hebben het gehad over zorgmijding, mensen die simpelweg omdat ze de rekening niet meer kunnen betalen hun medicijnen bij de apotheek laten liggen. We hebben het gehad over mensen die door blijven lopen met zaken waarvan de huisarts vindt dat ze met een behandeling moeten starten. We hebben steeds beargumenteerd dat het in ons stelsel de huisarts is die beslist of verdere zorg wel of niet nodig is. We hebben vertrouwen in die huisarts en we willen dat dit vertrouwen niet ondermijnd wordt. Wij denken dat het eigen risico dat op deze manier wel doet.

Dan het politieke deel. In deze Kamer hebben we na de verkiezingen van het begin af aan elk moment aangegrepen om voor afschaffing van de boete op ziek zijn te pleiten. Dat is wat de SP in ieder geval wil. Maar we hebben ook getracht constructief te zijn. We hebben op een gegeven moment gezegd: als het afschaffen er niet direct in zit, laten we dan kijken naar de gemene deler die wij hier in overgrote meerderheid, namelijk twee derde, wel hebben. Dat is die verlaging met €100. Dat is in ieder geval een eerste stap naar afschaffen: 98 zetels hebben dat in hun verkiezingsprogramma staan. En het was ook een belangrijk verkiezings-thema. Dus het was niet zomaar een zinnetje in verkiezingsprogramma's. Nee, er is ontzettend veel over gesproken. Dit was echt een item bij de verkiezingen op grond waarvan mensen hun stem hebben bepaald.

Vandaag de dag staan we hier. Met stoom en kokend water zijn uiteindelijk de formerende partijen met een aanpassing van de wet gekomen. Het verbaast ons, ook in politieke zin, omdat eerder steeds werd gezegd: ho eens even, mevrouw Marijnissen, wij zijn aan het onderhandelen en u gaat ons niet dwingen om geforceerd op één item iets te doen, want wij onderhandelen integraal; dan moet u maar aanschuiven bij de formatietafel. Dat was tot de zomer steeds het verhaal en vlak na de zomer ook nog, maar nu opeens niet meer. Nu opeens kwam die deadline in zicht en bleek de druk kennelijk dusdanig groot dat ook de formerende partijen zich genoodzaakt voelden om, ondanks dat er nog geen compleet integraal regeerakkoord is — daar wachten we nog steeds vol spanning op — er toch al één item uit te lichten, te weten het eigen risico.

Eigenlijk werd de prognose van de stijging hiermee ongedaan gemaakt. Dus we stijgen niet door naar €400 maar we bevriezen op €385. Tegelijkertijd stijgt ook de premie, want redelijk snel na het relatief goede nieuws dat deze niet gaat stijgen maar gelijk blijft, kwam uiteindelijk toch de aap uit de mouw, namelijk dat de premie omhoog zou moeten. Ik denk dat wij het debat uitgebreid hebben gebruikt om duidelijk te maken dat dit niet de keuze van de SP is. De heer Nijboer heeft er uitgebreid over gesproken. We hebben amendementen ingediend op deze wet, die met stoom en kokend water door deze Kamer en door de Eerste Kamer aan de overkant zal moeten om die wet beter te maken. Het is zeer teleurstellend dat daar vanuit de formerende partijen met een nee op wordt gereageerd. Maar we denken vooral dat ook de mensen die hun stem hebben uitgebracht in maart en die nu naar dit debat kijken, zich afvragen waar dit eigenlijk over gaat. Het is zo gepresenteerd dat er fundamentele — dat woord viel gisteren weer — en majeure — ook een mooi woord — dingen gaan gebeuren voor de mensen. Waar hebben we het over? Aan het eigen risico gebeurt feitelijk niks. Het stijgt niet maar het daalt ook niet. Dat dalen was nu net de inzet van de verkiezingen voor veel partijen. Tegelijkertijd stijgt de premie wel.

Nu de actualiteit van vandaag. De eerste zorgverzekeraar van het rijtje heeft als statement: ik haal een tientje af van het eigen risico, want het eigen risico heeft niks met solidariteit te maken. We moeten nog zien wat de rest ons gaat brengen. Dan wordt het al met al wel een pijnlijk verhaal. We zijn de verkiezingscampagne ingegaan met twee partijen die nu aan de formatietafel zitten en die zeiden in ieder geval het mes te willen zetten in het eigen risico, minimaal met €100. Als oppositie hebben wij ons van onze gemeenschappelijke kant laten zien door samen op te trekken, maar ook van onze constructieve kant door te bekijken wat er dan wel kan. Door niet te blijven hameren op wat wij willen, maar er ook begrip voor te hebben dat dat misschien niet kan maar wat dan wel mogelijk is.

Het feit dat dat allemaal zo wordt weggewuifd, maakt toch dat wij als SP echt denken dat dit een valse start is voor een kabinet in wording. Wij hebben natuurlijk ook gewikt en gewogen wat wij gaan doen met de wet.

Uiteindelijk willen wij natuurlijk ook het verder doorstijgen überhaupt voorkomen. In die zin zullen wij dat steunen, maar het is niet alleen teleurstellend maar ook gewoon heel treurig en vooral ook heel verdrietig voor die mensen die chronisch ziek zijn. Zij zijn vaak oud en hebben te maken met oplopende zorgkosten en eigen bijdragen die zich steeds maar opstapelen en zij hebben nu naar verkiezingen zitten kijken waarin allerlei partijen beloofden dat zij het eigen risico zouden aanpakken. Die mensen komen nu van een koude kermis thuis, want zij betalen volgend jaar gewoon €385.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Kuzu namens DENK.

□

De heer Kuzu (DENK):

Voorzitter, na dagen van muggenzifterij kregen we vandaag fantastisch nieuws, want wat rechts met de Bijbel in de hand, bestaande uit CDA, D66, ChristenUnie en VVD, niet

lukt — voor de kijker die dat niet weet namelijk de verkiezingsbelofte van de politieke farizeeërs CDA en ChristenUnie nakomen en volgend jaar het eigen risico en de zorgverzekeringspremie laten dalen — dat lukt een zorgverzekeraar vandaag wel. Zorgverzekeraar DSW verlaagt de premie en het verplichte eigen risico met €10. Dus niet hoger, niet gelijk, maar lager, en daarmee zet DSW rechts met de Bijbel en de minister van VWS gewoon in hun hemd. DSW toont aan dat alles wat zij zeggen om het eigen risico niet te laten dalen gewoon smoesjes zijn. Want jarenlang, maandenlang, wekenlang bestookte deze minister ons met dreigementen dat de zorgkosten zo ongelofelijk zullen oplopen, de pan uit zullen rijzen als wij niks doen. Het eigen risico zou noodzakelijk zijn en premiestijgingen zouden onvermijdelijk zijn.

Maar nu hebben we dus nota bene een zorgverzekeraar — en zorgverzekeraars hebben echt geen belang bij het zomaar laten dalen van de premie en het eigen risico — die zegt: die getallen van de minister, die kloppen helemaal niet. Die berekeningen van de formerende partijen, die kloppen helemaal niet. Die praatjes van Rutte, trap daar nou niet in. Het eigen risico hoeft niet omhoog, het eigen risico kan omlaag. De premie hoeft niet omhoog, de premie kan omlaag.

De vraag is dan wat dit zegt over de modellen. Zijn die nog wel actueel, zijn die accuraat en moeten we daar nu niet nog eens heel goed naar kijken als een zorgverzekeraar zegt dat daar helemaal niets van deugt? Of worden de zorgkosten doelbewust hoger geraamd om mensen maar te kunnen opzadelen met een veel te hoog eigen risico en worden de mensen daar bang mee gemaakt om rechtse rotmaatregelen gewoon te slikken?

Voorzitter, ik weet het niet. Ik weet het echt niet. Wat ik wel weet, is dat het wetsvoorstel niet deugt. Het deugt niet omdat het in een politiek vloggertje wordt behandeld en inhoudelijk flinterdun is. Want pas toen de druk te hoog werd na Prinsjesdag en er nota bene een verzoek van de Kamer voor nodig was, kwam er ineens een voorstel. Dat is eigenlijk wel heel lelijke politiek als wij met elkaar zeggen dat dit in een spoedprocedure kan maar dat de voorstellen die de oppositie doet ineens niet meer kunnen omdat wij daar dan uitgebreid de tijd voor moeten nemen.

Voorzitter, het wetsvoorstel deugt ook niet omdat het niks wezenlijks verandert voor mensen die problemen hebben met het betalen van de zorg. En in die zin is het een wassen neus. Maar het allerergste waarom dit wetsvoorstel niet deugt — ik blijf het zeggen — is dat mensen er €10 door moeten betalen om iets vreselijks, namelijk het eigen risico, in stand te houden. Daar doet DENK gewoon niet aan mee. DENK staat voor de afschaffing van het eigen risico. DENK stemt daarom tegen het wetsvoorstel, maar wel voor alle amendementen en voor de motie die is ingediend door de oppositie.

Tot slot een punt over de opstelling van de toekomstige coalitiepartijen. De toekomstige coalitie van CDA, VVD, D66 en ChristenUnie moet wel op haar tellen passen. De zorgen van de helft van dit parlement werden gisteren op een bureaucratische wijze door deze partijen van tafel geveegd. En de zorgen van de helft van de kiezers worden arrogant genegeerd. Maar vergeet niet, deze toekomstige coalitie heeft slechts één zetel meerderheid in de Kamer. En als zich een moment voordoet dat de oppositie nodig is om er iets

doorheen te krijgen, dan kan ik alvast namens DENK zeggen dat DENK haar huid zeer duur zal verkopen.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan ga ik nu naar de heer Van der Staaij namens de SGP.

□

De heer Van der Staaij (SGP):

Mevrouw de voorzitter. Voor de verkiezingen hebben wij als SGP in ons verkiezingsprogramma en ons financiële plaatje toegezegd dat wij ons zullen inzetten voor een verlaging van het eigen risico met €100. Wij hadden daar bewust voor gekozen omdat wij ook weten dat het in feite een noodmaatregel was in 2012 bij het zogenaamde Kunduzakkoord om het eigen risico fors omhoog te doen. Dat was in het kader van de bezuiniging die toen nodig was. Als er weer iets meer ruimte is, is het zaak om te kijken of je dat dan ook terug kan draaien. Dat was onze filosofie, ook gegeven de risico's op zorgmijding en dergelijke.

Voorzitter. Wij hebben vandaag een bijzondere behandeling omdat het eigenlijk ook gaat om min of meer een noodwet in een wat lastige fase van behandeling, namelijk dat we aan de ene kant een begroting hebben voorliggen van een demissionair kabinet en we aan de andere kant de financiële plannen in wording nog niet kennen. Dus dat is wel een heel lastige fase om bijvoorbeeld ook amendementen op hun deugdelijkheid te beoordelen. Daarom kiezen we ervoor om in deze tussenfase ook plannen te toetsen aan ons eigen financiële plaatje dat ook is doorgerekend door het Centraal Planbureau en dat is gebaseerd op €100 lager eigen risico. Dat is wat ons betreft gefinancierd, niet uit het zomaar laten oplopen van een begrotingstekort of een vermindering van het overschot in dit geval maar ook uit taakstellingen, hoofdlijnenakkoorden en aanpassing van het geneesmiddelenvergoedingssysteem; u kunt dat allemaal in Keuzes in Kaart terugzien. Dát is ons ijkpunt aan de hand waarvan we het wetsvoorstel en de amendementen zullen beoordelen. Als we dat zo doen, dan zeggen we ja tegen het wetsvoorstel, omdat het in ieder geval helpt om een verhoging te voorkomen. Dus daarom zal het wetsvoorstel onze steun krijgen.

Wij zien ook amendementen voorliggen die verdergaan op het pad dat wij in ons verkiezingsprogramma en ons financiële plaatje hebben staan, namelijk een verlaging met €100. Wij zullen ook daarom die plannen steunen, met de kanttekening dat de dekking die wel onderdeel van de toelichting uitmaakt maar niet van de wettekst hier als zodanig, wat ons betreft niet de gewenste dekking is. Dus mocht het amendement worden aangenomen, dan zullen wij ons ook medeverantwoordelijk voelen om bij de begrotingsbehandeling, als wij de plannen van het nieuwe kabinet kennen, te kijken of die dekking solide vormgegeven is. Daar, zoals ook al is toegegeven, deze wet niet de schoonheidsprijs verdient, betekent dit ook dat je niet heel hoge schoonheidseisen aan amendementen mag stellen en dat je dat op die manier ook moet beoordelen. Dat brengt ons tot de keuze voor zowel het wetsvoorstel als de amendementen voor zover die sporen met ons verkiezingsprogramma en ons financiële plaatje. Ik moet voor één iemand de vreugde helaas temperen en dat is voor de heer Nijboer. Zijn

amendement dat de structurele ontkoppeling mogelijk wil maken, vinden wij verdergaan dan wat in het kader van een noodwet aan de orde is, omdat dat amendement er niet om gaat om nu nog even iets voor 2018 te regelen maar om definitief de systematiek aan te passen als het gaat om het loslaten van de koppeling van de hoogte van het eigen risico en de zorgkosten. Wij snappen die redenering en wij begrijpen ook dat dit nu naar voren komt als ongemak door wat wij zien, maar wij vinden dat dit te ver gaat in de context van deze noodwet, gericht op 2018. Wij zullen er graag op een later moment verder met hem over spreken.

Voorzitter, dit is onze bijdrage — ik heb verder geen vragen aan de minister — die vooral het karakter heeft van een stemverklaring, maar dan wel met iets meer tijd dan normaal voor een stemverklaring beschikbaar is.

De voorzitter:

Ja, dat is mij opgevallen. Dank u wel, mijnheer Van der Staaij. Dan ga ik nu naar mevrouw Szias namens 50PLUS.

Mevrouw Szias (50PLUS):

Voorzitter. Ik ga het kort houden. 50PLUS is zeer teleurgesteld over de houding van de formerende partijen. Bijvoorbeeld dat zij het amendement over de loskoppeling niet steunen waardoor het eigen risico weliswaar iets minder wordt maar de premie toch gaat stijgen, laat zien dat dit toch allemaal een schijnvertoning is. 50PLUS zal voor de wet stemmen, ook al is het verschil minimaal, maar u kunt er van op aan dat we komend jaar, hopelijk net zo eensgezind met de gehele oppositie, er alles aan zullen doen om structurele maatregelen te vinden om de zorglasten voor burgers verder te verlagen.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan ga ik nu naar mevrouw Ellemeet namens GroenLinks.

Mevrouw Ellemeet (GroenLinks):

Dank u wel, voorzitter. Het lijkt erop dat wij een beetje in een spagaat zitten in Nederland. Aan de ene kant zien we dat een op de vijf Nederlanders niet in staat is om de doktersrekening te betalen. Deze mensen worstelen met de kosten voor de zorg en gaan met pijn in hun buik naar de apotheek omdat ze de medicijnen eigenlijk niet kunnen betalen. Dat zien we aan de ene kant. Aan de andere kant — dat hebben we met Prinsjesdag gezien — zien we dat we een land zijn met een fors begrotingsoverschot, met miljarden op de plank, met veel geld, belastinggeld dat we hebben binnengehaald, dat de overheid niet uitgeeft.

Dat zet wel aan tot denken, want dat overheidsgeld, dat belastinggeld, is bedoeld voor basisvoorzieningen. Nu vraag ik u: is de zorg dan geen basisvoorziening? Vinden wij dan niet dat iedereen z'n zorg moet kunnen betalen? Vinden wij het dan geen schande en schamen wij ons er dan niet voor dat zo veel mensen in Nederland die zorg niet kunnen betalen? Ik vraag u: is het dan ook niet zaak om nu met dit wetsvoorstel te voorkomen dat voor zo veel mensen alsnog

die premie stijgt en dat het voor zo veel mensen alsnog helemaal niets uitmaakt dat hier een politiek trucje uitgehaald wordt? Want het eigen risico wordt bevroren, niet verlaagd — wat GroenLinks betreft schaffen we het eigen risico af — maar de premie stijgt alsnog. Ik vraag mij ten zeerste af waarom wij niet, nu wij het kunnen, ervoor kiezen om te voorkomen dat die premie extra stijgt. Dat kunnen wij hier nu doen. Wat GroenLinks betreft gaan we verder en zullen we de komende jaren ook werken aan afschaffing van het eigen risico.

Ik doe alsnog een oproep, in het bijzonder aan het CDA en de ChristenUnie, waarvan ik toch zou denken dat zij niet willen dat door een premiestijging juist de mensen met lagere inkomens nog meer moeite hebben om de zorg te betalen. Dit is het moment om te voorkomen dat die premie extra stijgt. Er ligt een voorstel voor. Ik doe een oproep aan u: stemt u voor dat amendement.

Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter:

Dank u wel. Dan ga ik nu naar mevrouw Agema namens de PVV.

Mevrouw Agema (PVV):

Dank u wel, voorzitter. Tien jaar geleden stond ik hier ook, tijdens het debat over de vervanging van de no-claim voor het eigen risico. Toen stemden we tegen. Dat is in de tussentijd, in de afgelopen tien jaar, niet veranderd: wij zijn nog altijd tegen het eigen risico. Er is wel iets anders veranderd. Toen was er in de verslaglegging van de media hoe genaamd geen aandacht voor dat debat. Ze lagen drie rijen dik voor het NH Hotel omdat ze allemaal als eerste wilden weten of Rita Verdonk nou wel of niet de VVD zou verlaten.

Inmiddels legt het eigen risico wel een heel groot beslag op de verslaglegging in de media. Dat is logisch. Dat komt natuurlijk vooral doordat 800.000 Nederlanders die netjes hun zorgpremie betalen, intussen in een betalingsregeling zitten voor het eigen risico. Daardoor ziet een kwart van de mensen af van zorg of stelt zorg uit, terwijl ze die wel nodig hebben. Die situatie kun je niet laten bestaan. Daarvoor verwacht ik zaken van de coalitie. Het maakt mij enorm boos op het CDA, dat ons buitensluit, terwijl het met ons wel zijn verkiezingsbelofte had kunnen inwilligen.

Voorzitter. Hoewel we een demissionair kabinet hebben, hebben we wel een missionaire Kamer. Er is geen coalitie. De VVD kan het woord voeren namens vier partijen, maar er is geen coalitie. Er is een missionaire Kamer, waarin niemand ergens aan vastzit. Ik heb geen regeringsverklaring gezien. Er is geen regeerakkoord. Iedereen hier is ongebonden en vrij om te stemmen zoals hij zich in deze Kamer met een verkiezingsprogramma heeft laten kiezen. Ik hoop dan ook dat iedereen dat doet.

Voorzitter. Wij zullen voor de wetswijziging stemmen, ondanks dat we het voorstel een enorme farce vinden. Wij willen er alleen niet de schuld van krijgen dat wij niet voor het niet verhogen van het eigen risico met €15 hebben gestemd.

De voorzitter:

Dan geef ik het woord aan de heer Baudet, namens Forum voor Democratie.

De heer Baudet (FvD):

Voorzitter. Het Forum voor Democratie is van mening dat de echte oorzaken van de gesignaleerde problemen in de zorg stelselmatig worden genegeerd. Ze lijken zelfs bijna taboe te zijn verklaard in Den Haag. Het is de belachelijke zorgbureaucratie die de kosten opjaagt. Daar zit de bron van de stijgende kosten en de bron van de huidige impasse. Door het partijkartel is een half privaat, half publiek zorgstelsel opgetuigd dat het slechtste van twee werelden combineert. Het is een privaat systeem met gedwongen winkelniering. Het is een door de overheid gecreëerd oligopolie. De enigen die echt van dit systeem profiteren, zijn de topbestuurders van de zorgverzekeraars, die bonussen ontvangen van hardwerkende Nederlanders die verplicht zijn om klant bij hen te zijn.

Geen wonder dat leden van het partijkartel, VVD'ers voorop, in de rij staan voor leuke baantjes bij de zorgverzekeraars. Je hoeft geen verstand te hebben van zorg, pakt een leuke bonus en als je geld tekortkomt, verhoog je gewoon de premies. De klanten kunnen toch niet weg. Wat er nu moet gebeuren, is de bureaucratie bij de zorgverzekeraars terugdringen. Dat kan via heldere targets en sancties bij niet-naleving. De zorgverzekeraars halveren binnen twee jaar de bureaucratie en anders kunnen de bestuurders op zoek naar een andere baan.

De maatregel die nu voorligt is slechts symptoombestrijding. Toch zal FvD dit voorstel steunen, omdat wij willen dat het eigen risico wordt verlaagd. Dat doel kan dan nu in elk geval op korte termijn worden gerealiseerd. Ook steunt FvD het amendement-Ellemeet c.s., dat met een eenmalige extra rijksbijdrage de stijging van de zorgpremie tegen wil gaan. FvD ziet dit echter als een noodoplossing, die nu snel ingesteld moet worden om te voorkomen dat de rekening van dit geklungel bij de bevolking terechtkomt. Dit is natuurlijk eigenlijk een broekzak-vestzakconstructie, die in feite als beloning geldt voor wanbeleid bij de zorgverzekeraars. Maar nogmaals: een structurele oplossing bleef tot op heden uit. Daarom dienen wij nu de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de zorgkosten de afgelopen jaren flink zijn gestegen en vooral als gevolg van de toegenomen bureaucratie in de zorg omhoog zijn gegaan;

overwegende dat een verlaging van het eigen risico een breed gedragen wens is in deze Kamer, en dat deze kan worden bekostigd door het aanpakken van de bureaucratie in de zorg;

overwegende dat het voorliggende wetsvoorstel onderdeel is van een spoedprocedure en dat geen grondige herziening van de wet kon worden bewerkstelligd;

roept de regering op vóór 1 januari 2018 met een integraal voorstel te komen om de bureaucratie in de zorg terug te dringen met een concreet stelsel van doelstellingen en sancties voor zorgverzekeraars en bestuurders van zorgverzekeraars indien zij er niet in slagen om deze doelstellingen te halen, zodat het eigen risico terug kan worden gebracht tot een maximum van €200 per jaar, terwijl de premies niet verder zullen stijgen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Baudet. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 19 (34792).

Dank u wel. De minister kan direct antwoorden. Het woord is aan de minister.

Minister Schippers:

Voorzitter. Ik heb niet heel veel toe te voegen aan het debat van gisteren, maar ik hecht er wel aan om een aantal feiten even op een rijtje te zetten om te voorkomen dat we een beetje factfree met elkaar hier van gedachten wisselen.

De combinatie van ons systeem zou het slechte zijn van twee werelden. We staan qua kosten tiende op de Europese ranglijst van de curatieve zorg. Dat is de middenmoot. Als je kijkt naar de manier waarop onze kwaliteit gemeten wordt, komen we daar bijzonder hoog uit. Ik zou zeggen: ga eens op werkbezoek en ga eens kijken wat er in de zorg gebeurt. U zult versteld staan. Bij de betalingsregeling van het eigen risico is sprake van gespreid betalen. Dat kunnen we ook bijvoorbeeld bij de elektriciteitsrekening. Dat is niet iets waarvan je zegt "ik kan het niet betalen", maar misschien is het gewoon heel verstandig om niet in een keer een rekening te krijgen, maar over het hele jaar te betalen.

Het aantal wanbetalers bedroeg in 2014 326.000. Dat was 2,4%. In juli 2017 bedroeg het aantal wanbetalers 261.000. Er is in de afgelopen jaren dus sprake van een daling van het aantal wanbetalers met 20%. Toch echt een prestatie!

Dan de zorgtoeslag. De alleenstaande met een minimuminkomen betaalt als we de ramingen van Prinsjesdag volgen €407. Als we de signalen van DSW zouden volgen, gaan zij nog minder betalen, maar laten we het op €407 houden. In 2005, dus twaalf jaar geleden, was dat €544. Dat betekent dat minima €140 minder betalen. Naast de automatische stijging is er €67 voor alleenstaanden toegevoegd aan de zorgtoeslag. Kortom, ik denk dat wij een heel sociaal zorgsysteem hebben dat goede prestaties levert.

Jarenlang vielen de premies lager uit dan de ramingen. Vorig jaar was dat helaas niet het geval. Daar ben ik ook fiks op aangesproken, kan ik u vertellen. En ik vond dat ook echt jammer. Als de premies lager uitvallen, betekent dat gewoon dat we met elkaar lagere kosten hebben. Dat is pas echt een lagere rekening voor de burger.

Dit jaar is het weer afwachten. De signalen van DSW staan goed. DSW spreekt over een lichte daling van de premie.

Ik hoop dat natuurlijk van harte, maar de grote verzekeraars moeten nog komen.

Hebben wij nou een soort machinerie bij VWS die een beetje politiek loopt te ramen? Een loon- en prijsbijstelling is een CPB-raming. Ik zit echt niet te juichen als zij komen met: o, de lonen en prijzen gaan stijgen. Dan zeg ik niet: yeah, de kosten van de zorg stijgen. Nee, natuurlijk niet, maar we hebben dat gewoon te volgen. Wij kunnen niet zeggen dat wij het vanuit VWS toch een beetje lager denken in te schatten. Zo werkt het niet. Wij hebben dat gewoon te volgen. Als dat betekent dat het lager uitvalt omdat verzekeraars het lager inschatten, ben ik daar natuurlijk zeer gelukkig mee. We moeten het afwachten, maar ik wil tegen de heer Kuzu zeggen dat er echt geen sprake is van politiek ramen. Het is opvallend dat ik ook vorig jaar werd beticht van politiek ramen. Toen zaten we net te hoog. Nu zitten we misschien te laag en word ik er weer van beticht. Uiteindelijk komt het in het midden uit, zullen we maar denken.

Voorzitter, ik heb gisteren al een oordeel gegeven over de amendementen.

De voorzitter:

En de laatste motie van de heer Baudet? Heeft u die?

Minister Schippers:

Nee.

De voorzitter:

Die komt eraan.

Minister Schippers:

Maar ik heb al het vermoeden dat die gaat over de toekomst en dus voor een nieuw kabinet is. Ik zal het even precies lezen. Er staat "voor 1 januari met een integraal voorstel te komen voor bureaucratie". Voorzitter, we staan hier met een noodwet. Ook ten aanzien van amendementen geldt dat als je een noodwet doet voor een kabinet dat eraan komt, het echt gaat over dingen voor 2018 die je vóór 1 oktober moet regelen. Met al het andere komt het kabinet straks in zijn plannen. Dat geldt ook voor deze motie, die ik ontraad. Het is onderdeel van het systeem. Een volgende minister gaat met uw Kamer van gedachten wisselen over hoe we daarmee verdergaan. Ontraden.

De voorzitter:

Dank u wel. Daarmee zijn we ook aan het einde gekomen van dit debat.

De algemene beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter:

We gaan over vijftien minuten stemmen. Er is behoefte aan een schorsing van vijftien minuten, dus ik schors de vergadering tot 16.10 uur.

De vergadering wordt van 15.53 uur tot 16.10 uur geschorst.